

TURIZMDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY INQIROZ TA`SIRINI YUMSHATISH

Eshpo'latov Abdulaziz Ulug'bek o'g'li

Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10552851>

Annotatsiya. Ushbu maqolada turizm sohasini rivojlantirish natijasida keladigan foydalar haqida, bundan tashqari turizm sohasida tadbirkorlikni rivojlantirish orqali O'zbekiston iqtisodiyotini yanada yaxshilash, bo'lishi mumkin bo'lgan iqtisodiy inqirozlarning oldini olish yoki ta'sirini kamaytirish haqida yoritishga harakat qildim.

Kalit so'zlar: Turizm, tadbirkorlik, iqtisodiy inqirozlar, Yangi O'zbekiston, turizmni rivojlantirish to'g'risidagi farmon.

MITIGATING THE IMPACT OF THE ECONOMIC CRISIS THROUGH THE DEVELOPMENT OF BUSINESS ACTIVITY IN TOURISM

Abstract. In this article, I tried to explain the benefits of developing the tourism sector, and also to improve the economy of Uzbekistan through the development of entrepreneurship in the tourism sector, to prevent or reduce the impact of possible economic crises.

Key words: Decree on tourism, entrepreneurship, economic crises, New Uzbekistan, tourism development.

СМЯГЧЕНИЕ ПОСЛЕДСТВИЙ ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА ЧЕРЕЗ РАЗВИТИЕ ДЕЛОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СФЕРЕ ТУРИЗМА

Аннотация. В этой статье я попытался объяснить преимущества развития туристического сектора, а также улучшить экономику Узбекистана за счет развития предпринимательства в сфере туризма, чтобы предотвратить или уменьшить влияние возможных экономических кризисов.

Ключевые слова: Туризм, предпринимательство, экономический кризис, Новый Узбекистан, указ о развитии туризма.

KIRISH.

Bugungi kunda mamlakatimizda tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Mamlakatimiz Prezidenti tomonidan yurtimizning iqtisodiy-siyosiy va madaniy qiyofasini tubdan yaxshilash va rivojlantirish maqsadida "Yangi O'zbekiston" tashabbusi ishlab chiqildi. Yangi O'zbekistonni rivojlantirish va butun dunyoga tanitish maqsadida ko'plab islohotlar va yangiliklar qilinmoqda.

Ularning ichida turizm sohasini yaxshilash va yanada rivojlantirish yuqori o'rinni egallaydi.

Oxirgi besh yil ichida mamlakatimiz Prezidenti tomonidan turizmni rivojlantirish maqsadida ko'plab farmon va qarorlar qabul qilindi.

2018-yil 3-fevralda "O'zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratish bo'yicha qo'shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni, 6-fevral kuni esa "Kirish turizmni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni, 2018-yil 7-fevral kuni "Ichki turizmni jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi navbatdagi qaroridan kelib chiqib, mamlakatimizning barcha turistik hududlarida, shuningdek, sayyohlarni jalb qilish salohiyatiga ega bo'lgan boshqa hududlarda ichki turizmni rivojlantirish,

infratuzilmasini yaxshilash, yangi yo'nalishlar tashkil qilish bo'yicha turli vazifalar belgilab qo'yildi.

2021-yilning aprel oyida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6199- sonli «Turizm, sport va tarixiy meros sohaslarida davlat boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmonida ko'rsatib o'tilgan vazifalarni ijrosini ta'minlash maqsadida jismoniy tarbiya va sport vazirligi hamda turizmni rivojlantirish Davlat qo'mitasi negizida Turizm va sport vazirligi tashkil qilindi, hamda uning zimmasiga eng muhim vazifalar yuklatildi.

Ushbu vazirlik turizm, jismoniy tarbiya, sport va madaniy meros sohaslariga oid yagona davlat siyosatini amalga oshiruvchi davlat boshqaruv organi hamda turizmni rivojlantirish Davlat qo'mitasi huquqlari, majburiyatlari va shartnomalari, shu bilan birgalikda ushbu hujjatlarni xalqaro shartnoma bo'yicha huquqiy vorisi sifatida tan olindi.

Shu va shunga o'xshash qarorlarning qabul qilinishi mamalakatimizga tashrif buyuruvchilar sonining yanada ortishiga sabab bo'ldi. Butun dunyo siyosatida turizm strategiya va taktikaga asoslanadi, shu sababli turizm strategiyasi davlatni qayta qurish va rivojlantirish sohasidagi harakatlarni belgilab beradi.

Turizm rivojlanish konsepsiyasini amalga oshirish uchun vaqt hamda katta moliyaviy mablag'lar talab qilinadi va maqsadli dasturlarni ishlab chiqishga qaratiladi. Turistik taktika – bu mavjud sharoitlarda maqsadga erishishning aniq choralari va usullarini amalga oshirish bilan birga fuqarolarning turistik xizmatlarga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish niyatida yaratiladigan imkoniyatlar hisoblanadi.

Shu bilan birga yangi ish o'rinlari sonini ko'paytirish, byudjet tizimiga soliq tushumlari, xorijiy valyutalarning kirib kelishi va saqlanishi uchun zarur zamonaviy imkoniyatlarga ega yuqori samarali va raqobatbardosh turistik kompleksni yaratish, madaniy va tabiiy merosdan oqilona foydalanishni ham o'z ichiga oladi.

Yurtimizda bir qancha turistik shaxarlar mavjud. Ulardan eng qadimiylari Buxoro, Samarqand, Xorazmdir. Bu shaharlarga keladigan turislar soni ham nisbatan ko'p. Masalan Buxoroda joriy yilning o'tgan olti oyi davomida 43 ta 1 ming 183 o'rinli yangi katta-kichik mehmonxonalar ishga tushdi. Mehmonxonalar umumiy soni 445 taga (4974 ta xona, 11412 ta o'rin) yetdi.

Bunda, yangi tashkil qilingan mehmonxonalar – 9 ta, oilaviy mehmon uylari – 19 ta, xostellar – 15 tani tashkil etadi. Olib borilgan targ'ibot ishlari natijasida hisobot davrida viloyatga tashrif buyurgan sayyohlar soni 1 million 824 ming nafardan oshdi. Sayyohlardan viloyat iqtisodiyotiga 2021-yilda 478,9 milliard so'm tushum tushgan bo'lsa, 2022 yilning olti oyida bu ko'rsatkich 763 milliard so'mdan oshdi.

Xorijiy sayyohlar oqimini oshirish, sayyohlar uchun qulay sharoit yaratish maqsadida 2022-yilning iyun oyida ilk bor Istanbul-Buxoro-Istanbul yo'nalishida to'g'ridan-to'g'ri muntazam aviaqatnov yo'lga qo'yildi. Shuningdek, turizm yo'nalishida bir qator madaniy-ko'ngilochar tadbir, forum, festival va yarmarkalar tashkil etildi.

Jumladan, 2022-yilning fevral oyida "Ichki va ziyorat turizmi" yarmarkasi va uning doirasida "Usmon mushafi" nomli maxsus suvenirler kolleksiyasi namoyishi o'tkazildi. 19-may

kuni “Deklaratsiyalar muloqoti” xalqaro forumining Buxoro shahrida bo‘lib o‘tgan yakuniy bosqichida 11 ta davlatdan 100 ga yaqin ishtirokchilar qatnashdi.

O‘zbekiston hamda jahon hamjamiyatining e‘tiqod erkinligini targ‘ib qilish borasidagi “Diniy bag‘rikenglik va millatlararo totuvlik” yo‘nalishi bo‘yicha “Buxoro deklaratsiyasi” qabul qilindi. 21-25 may kunlari Buxoro shahrida 58 ta davlatdan tashrif buyurgan 220 nafar xorijiy mehmon ishtirokida “Xalqaro zardo‘zlik va zargarlik” festivali o‘tkazildi.

Festival doirasida Butunjahon Hunarmandchilik Kengashi tomonidan Buxoro shahriga “Butun jahon hunarmandlar shahri” maqomi berildi. 3-4 iyun kunlari Buxoro shahrida o‘tkazilgan Turkiy davlatlar tashkilotining “IV Yosh liderlar” forumi doirasida Buxoro shahri 2022-yilda “Turkiy dunyoning yoshlar poytaxti” deb e‘lon qilindi. Hududiy investitsiya dasturlari doirasida 2022-2023-yillarda turizm sohasida mehmonxona, hotel, umumiy ovqatlanish shoxobchalari, ekoturizm, turistik transport vositalaridan iborat umumiy loyiha qiymati 483,9 milliard so‘mni tashkil etuvchi 52 ta loyiha amalga oshirilmoqda. bugungi kunda mazkur loyihalardan 9 tasi ishga tushirildi.

Bu kabi turizm sohasidagi tadbirkorlikning rivojlanishi nafaqat davlatimiz iqtisodiyoti balki aholi ijtimoiy hayotining yaxshilanishiga ham yordam bermoqda. Bundan tashqari Abu Ali ibn Sino tug‘ilib o‘sgan “Afshona” qishlog‘ini turizm shaharchasiga aylantirish yuzasidan muzeyga tutash hududdan 2,7 gektar yer uchastkasini qishloq xo‘jaligida foydalanilmaydigan yer maydonlari hisobiga o‘tkazish hamda belgilangan tartibda investor va tashabbuskorlarni jalb qilgan holda tasdiqlangan loyiha-smeta hujjatlari asosida qurilish ishlari boshlanadi.

Buxoro shahar I.Karimov ko‘chasida “Gastro Bazar” va “Street Food” gastronomik ko‘cha tashkil etiladi. G‘ijduvon tumanida “Qo‘rg‘on” “Turizm mahallasi”, Vobkent tumanida “Shirin etnoturizm qishlog‘i” va Ahmad Donish ko‘chasida “Turizm ko‘chasi” tashkil etish rejalashtirilgan. Bu kabi islohotlarning tobora ko‘payishi faqat va faqat davlat iqtisodiyoti va aholi iqtisodiy holatiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

XULOSA

Turizmning yuqori daromad keltiruvchi soha bo‘lganligi tufayli ko‘pgina davlatlar va tadbirkorlar uning rivojlanishi uchun katta e‘tibor bermoqdalar. Ular yangi-yangi mehmonxonalarni qurmoqda, eskilarini rekonstruksiya qilib ta‘mirlamoqda va jahon standartlari talablariga moslashtirmoqda. Bunga birgina Samarqand shahrida qurilgan o‘nlab shaxsiy mehmonxonalarni misol keltirish mumkin. Ular hech kimning ta‘ziqi yoki ko‘rsatmasisiz o‘z tashabbuslari bilan qurilgan obyektlardir. Maqsad shu sohani rivojlantirib katta foyda olishdir.

Bu esa o‘z navbatida, turizmni rivojlantirish uchun eng muhim omillardan biridir.

Turistlarni ko‘proq jalb qilish maqsadida dunyo tamadduni va tarixiy obidalar namunalarni qayta tiklash va asl holiga keltirish uchun ham katta e‘tibor berilmoqda. Masalan, Samarqandda “Bibixonim” majmuasining qayta tiklanishi, Imom Al-Buxoriy, Motrudiy kabi allomalarimiz majmualarining qaytadan barpo qilinishi kabilar bularga misol bo‘la oladi.

Turizmning rivojlanishiga nafaqat daromad keltiruvchi iqtisodiy, balki katta ijtimoiy soha deb ham qarash lozim. Agar xalqaro turizm o‘z rivojini topsa xalqlar o‘rtasidagi madaniy va ma‘rifiy aloqalarning mustahkamlanishiga, turli millatlarning do‘stlashishiga, davlatlar o‘rtasidagi munosabatlarning yaxshilanishiga, oxir-oqibatda dunyoda tinchlikning qaror topishiga ham muhim omil bo‘ladi.

REFERENCES

1. <https://fayllar.org/turizmning-iktisdiy-mazmuni-va-moxiyati-v2.html?page=9>
2. Fayziyeva Sh. Основные направления развития туризма в Узбекистане. // Экономический вестник Узбекистана.
3. <https://yuz.uz/uz/news/buxorolik-tadbirkorlar-xalqaro-turizm-yarmarkasining-birinchi-kunida-14-mln-dollarlik-kelishuvlarga-erishdi>
4. https://uza.uz/oz/posts/buxoro-turizmni-rivojlantirish-istiqbollari_395201
5. https://statefund.uz/uz/news/news_25-02-2021/